

“Servir a los pobres no es un gesto de arriba hacia abajo, sino un encuentro entre iguales... Por lo tanto, cuando la Iglesia se inclina hasta el suelo para cuidar de los pobres, asume su postura más elevada”.

(Papa León XIV, en la exhortación apostólica “Dilexi te”)

VISITA ALS CAMPS DE REFUGIATS PALESTINS AL LÍBAN

Fa 25 anys que visito camps de refugiats palestins al Líban; jo era el Delegat Episcopal de Càritas i una amiga casada amb un metge palestí em demanà si podríem fer algun projecte per ajudar als palestins pobres del camp d'Eín el Helweh, Saida. El mes d'octubre de 2000 vaig anar per primera vegada al Líban a visitar aquest camp de 2,5K2, on viuen prop de 80.000 persones, un nombre considerable de les quals no tenen identitat, no poden demostrar qui són, no poden sortir del camp i els seus fills no poden anar a les escoles de la UNRWA, escoles públiques dels camps.

Aquesta visita va motivar planificar el projecte d'un petit hospital per atendre els més pobres del camp; el finançà el Govern Balear, no va funcionar, el qui el dirigia no pensava en els pobres, i el cap de quatre anys el vam clausurar.

Descobertes les necessitats dels pobres d'aquell camp, vam cercar persones del mateix camp per liderar altres projectes. Havíem descobert un drama important: moltes famílies pobres no podien pagar el seguiment mèdic de l'embaràs i, a més, en unes condicions poc higièniques parien a

Camp d'Eín el Helweh

casa, alguns nadons i mares morien en el part i d'altres que, a causa del part, patien paràlisi cerebral. Vam organitzar un projecte de seguiment metge d'embarassos i parts hospitalaris, així va començar el projecte “Un Rayo de Vida”, que, des del seu inici fins ara, ha atès unes 7.000 dones. Ja hi ha joves de 20 anys que han nascut gràcies a aquest projecte. El primer finançador fou la Parròquia de Sant Lluís, per mitjà de Càritas Menorca. Ara el finança Càritas Espanyola, i també ho fa amb “Casa Violeta”.

El mateix temps fou creat el projecte de “El pa de cada dia”, finançat pels fills majors del matrimoni que m'havia ajudat a conèixer el problema dels camps. Aquest projecte dona un lot de menjar a les famílies més pobres del camp, unes 300. Actualment ha

canviat de nom es diu “Casa Violeta”, està orientat a formar les al·lotes de 12 a 18 anys, perquè no les casin abans dels 18 anys, i continua donant menjar a aquestes famílies. En la festa de graduació del primer grup d'aquestes al·lotes, una mare comentava: “Gràcies a aquesta formació ens heu ajudat a descobrir els nostres problemes psicològics i ajudar a madurar a les nostres filles. Gràcies”. Una altra mare va demanar parlar amb mi i em va dir: “Ara estan formades

i us ho agraïm, però si no troben feina, tot això es perdrà. ¿Per què no creau un projecte de microcrèdits per poder organitzar-se i desenvolupar-se?” Ho vaig veure una muntanya, però el Fons Menorquí de Cooperació, que havia col·laborat amb “Casa Violeta” i finançat la construcció de l'edifici que té l'associació que dirigeix aquests projectes, l'ha finançat ajudant a moltes joves, i ja han tornat el microcrèdit que se'ls va donar i s'està a punt de començar una altra etapa de microcrèdits.

A més del Camp d'Eín el Helweh, ja n'he visitat 5 més, en els quals treballa l'Associació Nuwat Association-Social Solidarity Center que vam ajudar a fundar el 2004.

Francesc Triay Vidal

“No es pot separar la fe de l'amor pels pobres”

Dia 4 d'octubre, festivitat de Sant Francesc d'Assís, es va publicar *Dilexi te*, la primera exhortació apostòlica del papa Lleó XIV, que tracta sobre l'amor als pobres. És un treball iniciat per Francesc sobre el tema del servei als pobres, en el rostre dels quals trobam “el patiment dels innocents”.

El papa Lleó remarca que “el cristià no pot considerar els pobres només com un problema social: aquests són una “qüestió familiar”. Són “dels nostres”. La nostra relació amb ells no es pot reduir a una activitat o a una oficina de l'Església”.

A més, a *Dilexi te* el Sant Pare manifesta que “els més pobres no són mers objectes de compassió, sinó mestres de l'Evange-

li. No es tracta de portar-los a Déu, sinó de trobar-lo entre ells.” També subratlla la importància de ser “una Església per als pobres” i adverteix que “no som a l'horitzó de la beneficència, sinó de la Revelació”.

Així mateix, el Papa en aquesta exhortació apostòlica denuncia l'economia que mata, la manca d'equitat, la violència contra les dones, la desnutrició i l'emergència educativa. Podeu llegir el text complet a la pàgina web oficial del Vaticà (<https://www.vatican.va/content/vatican/es.html>).

Vatican News

la paraula de Déu

(C)

Diumenge XXIX de Durant l'Any

Lectura del llibre de l'Èxode

17, 8-13

En aquells dies els amalequites anaren a Rafidim per atacar el poble d'Israel. Moisès digué a Josuè: "Recluta homes de guerra i demà de matí surt a combatre contra els amalequites. Jo estaré dret damunt el turó amb la vara de Déu a la mà." Josuè complí les ordres de Moisès i començà la batalla contra els amalequites. Moisès, Aharon i Hur pujaren damunt el turó. Mentre Moisès mantenia les mans alçades, guanyava Israel, però quan abaixava les mans per reposar, guanyaven els amalequites. A la fi les mans ja li pesaven massa per poder mantenir-les alçades. Llavors li acostaren una pedra, s'hi assegüé, i Aharon i Hur, un a cada banda, li aguantaven les mans. Així pogué mantenir les mans immòbils fins a la posta del sol, i Josuè derrotà als amalequites i abaté els seus homes amb l'espasa.

Salm Responsorial 120

R: L'ajuda em vindrà del Senyor, que ha fet el cel i la terra.

Lectura de la segona carta de sant Pau a Timoteu

3, 14—4, 2

Estimat, persevera en la doctrina que has après i has acceptat amb tota confiança, recordant qui són, els qui te l'han ensenyada; des de menut coneixes les Sagrades Escripures que tenen poder de donar-te la saviesa que duu a la salvació a través de la fe en Jesucrist. Tota l'Escriptura és inspirada per Déu i és útil per a ensenyar, convèncer, corregir i educar en el bé, perquè l'home de Déu sigui madur, sempre a punt per a tota obra bona. Davant Déu i Jesucrist, que ha de judicar els vius i els morts, i pensant en la seva manifestació i en el seu Regne, t'advertesc formalment que proclamis la paraula de l'Evangeli: insisteix en tot moment, tant si és oportú com si no ho és, mira de convèncer la gent, reprèn, anima'ls, esperant amb tota paciència, com un mestre que sap ensenyar.

Lectura de l'evangeli segons sant Lluc 18, 1-8

En aquell temps Jesús deia als deixebles aquesta paràbola, per ensenyar que hem de pregar sempre, sense perdre mai l'esperança: "A una ciutat hi havia un jutge que desconeixia tot temor de Déu i tota consideració als homes. A la mateixa ciutat hi havia una viuda que l'anava a veure sovint i li deia: "Feis-me justícia contra aquest home que pledeja contra mi." El jutge durant molts de dies no li feia cas, però a la fi pensà: "A mi no em diu res el temor de Déu ni la consideració als homes, però aquesta viuda és tan pesada que li hauré de fer justícia; si no anirà venint aquí fins que no podré aguantar més." I el Senyor digué: "Fixau-vos què diu aquest jutge sense entranyes. ¿I vosaltres creis que Déu, encara que esperi pacientment, no farà justícia als seus elegits que li reclamen de nit i de dia? Vos asseguro que els farà justícia molt prest. Però quan el Fill de l'home vindrà, ¿creis que trobarà fe a la terra?"

Lectura del libro del Éxodo

17, 8-13

En aquellos días, Amalec vino y atacó a Israel en Refidín. Moisés dijo a Josué: «Escoge unos cuantos hombres, haz una salida y ataca a Amalec. Mañana yo estaré en pie en la cima del monte, con el bastón de Dios en la mano». Hizo Josué lo que le decía Moisés, y atacó a Amalec; entretanto, Moisés, Aarón y Jur subían a la cima del monte. Mientras Moisés tenía en alto las manos, vencía Israel; mientras las tenía bajadas, vencía Amalec. Y, como le pesaban los brazos, sus compañeros tomaron una piedra y se la pusieron debajo, para que se sentase; mientras Aarón y Jur le sostenían los brazos, uno a cada lado. Así resistieron en alto sus brazos hasta la puesta del sol. Josué derrotó a Amalec y a su pueblo, a filo de espada.

Salmo responsorial 120

R: Nuestro auxilio es el nombre del Señor, que hizo el cielo y la tierra.

Lectura de la segunda carta del apóstol san Pablo a Timoteo

3, 14—4, 2

Querido hermano: Permanece en lo que aprendiste y creíste, consciente de quiénes lo aprendiste y que desde niño conoces las Sagradas Escrituras: ellas pueden darte la sabiduría que conduce a la salvación por medio de la fe en Cristo Jesús. Toda Escritura es inspirada por Dios y además útil para enseñar, para argüir, para corregir, para educar en la justicia, a fin de que el hombre de Dios sea perfecto y esté preparado para toda obra buena. Te conjuro delante de Dios y de Cristo Jesús, que ha de juzgar a vivos y a muertos, por su manifestación y por su reino: proclama la palabra, insiste a tiempo y a destiempo, arguye, reprocha, exhorta, con toda magnanimidad y doctrina.

Lectura del santo Evangelio según san Lucas

18, 1-8

En aquel tiempo, Jesús, decía a sus discípulos una parábola para enseñarles que es necesario orar siempre, sin desfallecer. «Había un juez en una ciudad que ni temía a Dios ni le importaban los hombres. En aquella ciudad había una viuda que solía ir a decirle: "Hazme justicia frente a mi adversario". Por algún tiempo se estuvo negando, pero después se dijo a sí mismo: "Aunque ni temo a Dios ni me importan los hombres, como esta viuda me está molestando, le voy a hacer justicia, no sea que siga viniendo a cada momento a importunarme"». Y el Señor añadió: «Fijaos en lo que dice el juez injusto; pues Dios, ¿no hará justicia a sus elegidos que claman ante el día y noche?; ¿o les dará largas? Os digo que les hará justicia sin tardar. Pero, cuando venga el Hijo del hombre, ¿encontrará esta fe en la tierra?».

el comentari

«Necessitat de pregar sempre i no defallir»

Avui, Jesús ens recorda «la necessitat de pregar sempre i no defallir» (Lc 18,1). Ensenya amb les seves obres i amb les paraules. Sant Lluc se'ns presenta com l'evangelista de la pregària de Jesús. Efectivament, en algunes de les escenes de la vida del Senyor, que els autors inspirats de l'Escriptura Santa ens transmeten, és únicament Lluc qui ens el mostra pregant.

En el Baptisme al Jordà, a l'elecció dels Dotze i a la Transfiguració. Quan un deixeble li demanà «Senyor, ensenya'ns a pregar» (Lc 11,1), dels seus llavis va sortir el Parnostre. Quan anuncia les negacions a Pere: «Jo he pregat per tu a fi que no defalleixi la teva fe» (Lc 22,32). A la crucifixió: «Pare, perdona'ls, que no saben el que fan» (Lc 23,34). Quan mor a la Creu: «Pare, confio el meu alè a les teves mans», del Salm 31. El Senyor mateix és model de l'oració de petició, especialment a Getsemaní, segons la descripció de tots els evangelistes.

Puc anar concretant com aixecaré el cor a Déu en les diferents activitats, perquè no és el mateix fer un treball intel·lectual que manual; estar a l'església que en el camp d'esport o a la llar; conduir per la ciutat que per l'autopista; no és el mateix l'oració de petició que l'agraïment; o l'adoració que demanar perdó; de bon matí que quan portem ja tot el cansament del dia. Sant Josepmaria Escrivà ens dona una recepta per a l'oració de petició: «Més aconsegueix aquell que importuna més de prop... Per tant, acostat a Déu: esforça't a ser sant».

Santa Maria és model de pregària, també de petició. A Canà de Galilea és capaç d'avançar l'hora de Jesús, l'hora dels miracles, amb la seva petició, plena d'amor per aquells esposos i plena de confiança en el seu Fill.

Mn. Pere Calmell i Turet
a "Evangeli.net"

LECTURES DI. 20: Fèria: Rm 4, 22-25 / Sl Lc 1 / Lc 12, 13-21.

MISSA Dt. 21: Fèria: Rm 5, 12. 15b.17-19. 20b-21. / Sl 39 / Lc 12, 35-38.

Salms de la DIÀRIA Dc. 22: Fèria: Rm 6, 12-18 / Sl 123 / Lc 12, 1-8.

Dj. 23: Fèria: Rm 6, 19-23 / Sl 1 / Lc 12, 59-43.

Dv.24: Sant Antoni Maria Claret, bisbe (MO): Rm 7, 18-25a / Sl 118 / Lc 12, 54-59.

Ds. 25: Fèria: Rm 8, 1-11 / Sl 23 / Lc 13, 1-9.

Dg. 26: XXX de Durant l'Any: Sir 35, 12-14. 16-18 / Sl 33 / 2Tm 34, 6-8. 16-18 / Lc 18, 9-14.

Què celebrem?

Habitar el silenci litúrgic

Avui el silenci és un tema molt buscat: es parla molt de silenci, quan millor seria, viure'l. En moltes tècniques de pacificació també hi entra fer silenci. Alguns busquen un silenci buit, com proposen certes formes orientals d'espiritualitat. El perill del silenci es veure'l com una cosa material, fer silenci per ell mateix, com fruit del meu esforç. Es pot fer molt de silenci i pensar només en un mateix: això no es fer silenci.

Cal avui una educació del "silenci litúrgic". Cal omplir o habitar els silencis per fer-los fecunds. Es tracta de convidar a les nostres assemblees litúrgiques a fer silenci, per anar a fons i no quedar-se en la superfície de la celebració. Per això, el Missal, en la seva tercera edició, recull disset moments de silenci. Encara que no tots tenen la mateixa importància i durada. Aquests diversos moments de silenci es podrien agrupar així: de recolliment (entrada i sortida de la celebració); d'apropiació (acte penitencial, oració col·lecta i

Pregària Universal); meditatiu (entre lectures, després de l'Evangeli i de l'homilia) i d'adoració (després de la comunió).

El silenci en les nostres celebracions litúrgiques pot ser una bonica cerimònia, com recorda un adagi medieval. Escriu sant Joan Crisòstom "Allà a on hi ha els Misteris (la Litúrgia), cal fer molt de silenci" (cf *De Baptismo* 49, 372). Es tracta de tenir clar allò que diu el verset 2 del salm 65 (64), segons la versió masorètica: "Per Vós, el silenci és una lloança".

Jordi Font Plana,
prevere del bisbat de Girona

Comunicació al servei de l'Església

Flama "Agència cristiana de notícies"

Flama és una agència de notícies cristiana i catalana dedicada a la divulgació d'informació d'àmbit religiós, social i cultural. Així ho expliquen a la seva pàgina web (<https://www.agenciaflama.cat/>):

"Flama és un mitjà al servei de l'Església catalana i de Catalunya, independent i sense afany de lucre. Va ser

creat l'any 2005 per iniciativa de la Subfederació dels Equips de Pastoral de la Política i de la Comunicació de la Federació de Cristians de Catalunya (EPPC), impulsats pel bisbe auxiliar de Barcelona, Joan Carrera, amb la voluntat de contribuir a l'aplicació del Concili Vaticà II i de les resolucions del Concili Provincial Tarraconense. Pren el nom del setmanari que, entre 1931 i 1936, la Federació de Joves Cristians de Catalunya va impulsar (...).

"A través de la difusió d'informaci-

ons, volem contribuir a l'evangelització del nostre poble per la força de la Paraula i de l'Esperit de Déu, assumint que l'Església és una i pluriforme i entenent el diàleg i la cooperació intraeclesials com a signe d'identitat i testimoni de reconciliació."

diòcesi de les Illes Balears. Recentment, els companys d'Agència Flama han publicat diferents continguts vinculats amb la diòcesi de Menorca. A la seva pàgina web podeu llegir la crònica de la peregrinació a Roma d'un grup de joves menorquins amb motiu del Jubileu (3 d'agost), l'entrevista al bisbe Gerard (22 d'agost) i l'entrevista al missioner Óscar González (5 d'octubre).

**Gabinet de Comunicació
del Bisbat**

l'entrevista a:

NATALIA FERNÁNDEZ-ROCA

Natalia Fernández-Roca forma part de la misió Jatari. Estos días ha estado en Menorca participando en las actividades del DOMUND.

¿Cómo empezó tu vocación a la misión?

-En 2010 con la Parroquia empecé a ir a una casa de acogida donde recibíamos a 20 personas en riesgo de exclusión social. Años después, una amiga de la Parroquia se fue a Perú, y vino con la certeza de que algo había que hacer. En esa llamada me invitaba a participar de un proyecto que hiciera de puente con los jóvenes para que, tras irse de misión a pueblos lejanos, la vuelta a la rutina no apagara la llama de llevar la alegría de Cristo Vivo al mundo. Me invitaba a participar de la misión Jatari en el día a día e ir dándole forma. Empezamos por nuestro entorno, invitando a la gente a conocer la casa de acogida, yendo a Parroquias humildes del sur de Madrid a dar apoyo escolar, acompañar Adoraciones en parroquias donde parecía que no había tantos jóvenes... En verano de 2020 con la pandemia no se pudo ir a Perú, así que la providencia nos puso la oportunidad de ir a pueblos de España, y en 2021 fui enviada a Villablanca, un pueblito de Huelva.

También has vivido una experiencia misionera en Perú...

-Desde 2018, mi amiga, la misma que me había invitado a Jatari, insistía en que debía ir a Perú, conocer la misión *ad gentes*, al Padre Alfonso y la Iglesia allá. A mí me costaba mucho, implicaba irse a otro continente, una cultura totalmente distinta y salir de la zona de confort. En 2024 fui a Perú, a una escuela-residencia que está en Oventeni, en la selva central. En esta escuela el Padre Alfonso, Paulita (misionera de Jatari) y los profesores cuidan y educan con muchísimo amor a los chicos nativos de secundaria que están allí. Vivir esta experiencia de misión me hizo ver que el Amor no es práctico, y que más vale estar y dejar al Señor ser en nosotros, que hacer muchas cosas y ser muy útil. Y en ese estar, contemplar y disfrutar de cada momento y amar.

¿Qué significa vivir la vida como misión?

-Igual que cuando descubres el sitio más bonito del mundo, solo quieres compartirlo para que todos disfruten de esas vistas, cuando te encuentras con Cristo y descubres el AMOR, solo quieres que también otros lo descubran; estamos hechos para la eternidad, para mucho más que este día a día, pero es en el día a día donde Dios nos lo revela. Y es necesario vivir con la urgencia de que el mundo conozca este AMOR, no haciendo grandes cosas, sino en lo sencillo, en el trabajo, en casa, en la calle... Como decía Santa Teresa de Calcuta: "No siempre podemos hacer grandes cosas, pero sí podemos hacer cosas pequeñas con gran amor."

Sonia Febrer Romero

Agenda

L'Equip sinodal a Roma

Del 23 al 26 d'octubre l'Equip sinodal de Menorca participarà a Roma al Jubileu dels equips sinodals.

Festa a la parròquia de Sant Antoni Maria Claret a Ciutadella

-Divendres 24 d'octubre, festa del titular, a les 20 h missa i, tot seguit, inauguració d'una exposició sobre la cura del medi ambient.

-Dissabte 25 d'octubre, a les 17 h, jocs per als infants i joves al pati de la parròquia. A les 19.30 h missa, i després, a les 20.30 h, concert de la Coral s'Estel.

-Diumenge 26 d'octubre, a les 10 h, missa. Tot seguit, actuació a la plaça de l'Empordà del grup folklòric Sant Isidre i l'Escola de Ball de Bunyola.

Jornada de Cooperació Internacional

Dissabte 25 d'octubre, entre les 10 i les 16.30 h, al Recinte Firal des Mercadal. Testimonis de cooperació, comerç just, dinar multicultural, etc. Organitzat per Càritas Menorca.

Visita del rector major dels salesians, don Fabio Attard

-Dissabte 25 d'octubre, a les 11 h, trobada amb la família salesiana. A les 19.30 h, Eucaristia d'inici de curs de l'obra salesiana, al Santuari de Maria Auxiliadora.

-Diumenge 26 d'octubre, a les 11 h, al Santuari, Eucaristia d'acció de gràcies pels 125 anys de presència salesiana a Ciutadella. A les 12.30 h descobriment d'una placa commemorativa i a les 14 h dinar de la família salesiana.

Pregària de vespres

Cada dimecres, a les 20.15 h, pregària de vespres, a la parròquia de Sant Antoni Maria Claret (Ciutadella). Una estona de silenci, pregària i meditació amb els salms.

Notícies nostres

Viure la fe i la confiança en Déu

Els dies 29 de setembre, 4 i 5 d'octubre la família Santmiquelera ha viscut amb alegria la celebració dels actes de la festa externa del seu titular. Dia 29 de setembre, el dia de Sant Miquel, va tenir lloc una celebració de l'Eucaristia presidida per Josep Manguán.

Dia 4 d'octubre els protagonistes de la festa van ser els fillets i filletes dels clubs d'esplai i catequesi, que van participar a diferents proves i jocs que hi havia repartits per tot el carrer. Al fosquet, al carrer, va tenir lloc un concert del grup Thempo i es va compartir una bereneta.

Bisbat de Menorca

Dia 5 d'octubre l'Eucaristia va ser presidida pel bisbe Gerard. A l'homília, el Bisbe va demanar a la comunitat de Sant Miquel que faci créixer la fe i la confiança en Déu, dons necessaris per dur a terme tasques com la catequesi, clubs d'esplai i el teatre.

A continuació, els assistents van compartir un berenar de germanor de pastes i xocolati i ensaimada, al Local Social, on Josep Manguán va fer una xerrada sobre la vida del Sr. Oleo. D'ell va destacar la seva faceta humana: persona amable, senzilla i propera. Home d'una talla humana i espiritual profunda, que transmetia l'amor de Déu amb un llenguatge planer i autèntic.

Bisbat de Menorca

Pelegrinatge diocesà a Montserrat amb motiu del mil·lenari

Els dies 6 i 7 d'octubre un grup de 27 persones de la diòcesi de Menorca van peregrinar a Montserrat. Va presidir la peregrinació el bisbe Gerard i, també, ens van acompanyar els preveres Antoni Fullana i Joan Miquel Sastre.

Primer vam fer una aturada a Barcelona, on vam visitar la Sagrada Família, la Catedral, Santa Maria del Mar i Sant Felip Neri. A la Sagrada Família vam contemplar l'obra de Gaudí, un home de Déu. Aquí tot és providencial. La verticalitat de les torres ens aproximen al Cel, com també la bellesa de la llum i dels colors que omplen el temple.

A Montserrat vam viure una experiència espiritual molt especial, amb Laudes i Missa conventual, acompanyats per la comunitat de monjos benedictins. El pare Mayol ens va acollir i acompanyar, i vam

Bisbat de Menorca

gaudir de les seves explicacions mentre visitàvem el Museu, una catequesi que tots vam agrair. Visitar la Moreneta i escoltar l'escolania ens va omplir de goig. Acol·lits i estimats, donam gràcies a Déu per aquest regal espiritual.

Toni Mercadal Sintes,
Secretariat de Santuaris i Peregrinacions

"Busqueu el Senyor i reviurà el vostre cor"

Dia 8 d'octubre va tenir lloc al Santuari de la Mare de Déu del Toro el primer recés d'aquest curs per als preveres de Menorca. Aquest recés va ser dirigit pel prevere mallorquí Bartomeu Villalonga, que va comentar el Salm 69: "Busqueu el Senyor i reviurà el vostre cor", encoratjant-los a revisar les seves actituds en la missió sacerdotal. Aquest curs els preveres estudiaran un llibre de Mons. Julián Barrio, titulat "Sacerdote y vida en el Espíritu". Mn. Bartomeu Villalonga anirà guiant els recesos mensuals, introduint cada mes un capítol d'aquest llibre.

Bisbat de Menorca